

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ.2544 ประกอบซึ่งออกตามความในมาตรา 35 ทวิของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 กับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 ถึง มาตรา 574 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเช่าซื้อที่เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคของต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของประเทศอังกฤษและกฎหมายประเทศนิวซีแลนด์ ทั้งนี้ การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ว่าประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา ฉบับนี้มีประสิทธิภาพในการให้ผู้เช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าได้ดีหรือไม่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการร่างกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคหรือไม่ และมีความบกพร่องประการใดหรือไม่

จากการศึกษาพบว่า การออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา มีผลทำให้สามารถคุ้มครองผู้บริโภคที่เช่าทำสัญญาเช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้ากับผู้ประกอบธุรกิจได้ดีขึ้น ทั้งนี้ เพราะบทบัญญัติในประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาได้กำหนดสาระสำคัญของสัญญาเช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าซึ่งเป็นบทบัญญัติที่บังคับให้ผู้ให้เช่าซื้อต้องกำหนดใช้ชื่อสัญญาใดหรือห้ามใช้ชื่อสัญญาใดที่มีลักษณะดังที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา โดยผลของการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา นั้นย่อมเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 มาตรา 35 ตริ บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดให้สัญญาของการประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญาต้องใช้ชื่อสัญญาใด หรือต้องใช้ชื่อสัญญาใดโดยมีเงื่อนไขในการใช้ชื่อสัญญานั้นด้วยตามมาตรา 35 ทวิ แล้ว ถ้าสัญญานั้นไม่ใช้ชื่อสัญญาดังกล่าว หรือใช้ชื่อสัญญาดังกล่าวแต่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข ให้ถือว่าสัญญานั้นใช้ชื่อสัญญาดังกล่าวหรือใช้ชื่อสัญญาดังกล่าวตามเงื่อนไขนั้น แล้วแต่กรณี” และมาตรา 35 จัตวา บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดให้สัญญาของการประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญาต้องไม่ใช้ชื่อสัญญาใดตามมาตรา 35 ทวิ แล้ว ถ้าสัญญานั้นใช้ชื่อสัญญาดังกล่าว ให้ถือว่าสัญญานั้นไม่มีชื่อสัญญาเช่นนั้น”

ถึงแม้ว่าบทบัญญัติในประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาจะมีบทบัญญัติต่าง ๆ ที่เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคอยู่มาก แต่จากการศึกษาพบว่าบทบัญญัติต่าง ๆ ในประกาศ

คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาฉบับนี้นั้นยังมีปัญหาต่าง ๆ มากมายซึ่งในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ผู้เขียนได้เสนอวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาฯ ข้อ 2 ได้ให้คำนิยามลักษณะเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ควบคุมการเข้าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเกือบทุกชนิดซึ่งมีข้อดีเพราะสามารถคุ้มครองผู้เข้าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกประเภท แต่อย่างไรก็ตามการให้คำนิยามเช่นนี้อาจทำให้ผู้ให้เข้าซื้อหลีกเลี่ยงกฎหมายโดยการหันไปทำสัญญาซื้อขายผ่านส่งแทน ซึ่งในกรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่าควรที่จะเพิ่มคำนิยามของการเข้าซื้อให้หมายความรวมถึงสัญญาซื้อขายผ่านส่งที่มีเงื่อนไขในการรังกรรมสิทธิ์ไว้

2. กฎหมายไทยไม่ได้กำหนดบทบัญญัติที่บังคับให้ผู้ให้เข้าซื้อต้องเปิดเผยข้อสัญญาแก่ผู้เข้าซื้อก่อนหรือในขณะทำสัญญา ซึ่งเมื่อเทียบกับกฎหมายประเทศอังกฤษและประเทศนิวซีแลนด์ที่กำหนดหน้าที่นี้ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในกรณีนี้ผู้เขียนได้เสนอให้มีบทบัญญัติที่เป็นการกำหนดหน้าที่ของผู้ให้เข้าซื้อต้องเปิดเผยรายละเอียดของสัญญาที่มีความสำคัญให้แก่ผู้บริโภคก่อนหรือในขณะทำสัญญา ซึ่งหากผู้ให้เข้าซื้อฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามย่อมมีผลให้ผู้เข้าซื้อที่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

3. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 มาตรา 35 อัญฐ และ มาตรา 57 ได้กำหนดหน้าที่ให้ผู้ให้เข้าซื้อต้องส่งมอบสัญญาเข้าซื้อแต่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนไว้ รวมทั้งมิได้กำหนดผลในทางแพ่งไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในกรณีนี้ผู้เขียนได้เสนอระยะเวลาที่แน่นอนที่ผู้ให้เข้าซื้อต้องส่งมอบสัญญาให้แก่ผู้เข้าซื้อ ซึ่งหากผู้ให้เข้าซื้อฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามย่อมมีผลให้ผู้เข้าซื้อที่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

4. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาฯ ไม่ได้กำหนดให้ต้องมีรายละเอียดใดบ้างที่มีความจำเป็นจะต้องกำหนดไว้ในสัญญาเข้าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งในกรณีนี้ผู้เขียนได้เสนอสาระสำคัญของสัญญาเข้าซื้อส่วนหนึ่งที่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ผู้เข้าซื้อจะต้องชำระตามสัญญาเข้าซื้อ

5. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาฯ ข้อ 3 (5) ไม่มีบทบัญญัติที่เป็นบทบังคับให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายต้องรับผิดชอบในกรณีที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่ยอมปฏิบัติตามคำรับประกันที่ให้ไว้ ซึ่งในกรณีนี้ผู้เขียนได้เสนอให้เพิ่มบทบัญญัติของกฎหมายที่เป็นการรับรองสิทธิของผู้เข้าซื้อที่จะสามารถเรียกให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายปฏิบัติตามเงื่อนไขการรับประกันได้โดยตรง รวมถึงผลของการที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่ยอมปฏิบัติตามสัญญาประกันอีกด้วย

6. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาฯ ข้อ 3 (7) ไม่ได้กำหนดอัตราส่วนลดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่แน่นอน หากผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อทั้งหมดเพื่อปิดบัญชีค่าเช่าซื้อ ซึ่งในกรณีนี้ผู้เขียนได้เสนอให้มีบทบัญญัติที่กำหนดส่วนลดอัตราดอกเบี้ยในจำนวนที่แน่นอน หากผู้เช่าซื้อมีความประสงค์ที่จะชำระค่าเช่าซื้อล่วงหน้าทั้งหมดเพื่อปิดบัญชีค่าเช่าซื้อ

7. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาฯ ข้อ 4(7) กำหนดห้ามมิให้คิดเบี้ยปรับหรือเงินอื่นใดที่ผู้เช่าซื้อต้องชำระ หากผู้เช่าซื้อผิดนัดเกินกว่าร้อยละ 15 แต่ไม่ได้กำหนดว่าการคิดเบี้ยปรับหรือเงินอื่นใดนั้น ให้คิดจากเงินจำนวนใดเป็นฐาน ซึ่งในกรณีนี้ผู้เขียนได้ให้การคิดเบี้ยปรับหรือเงินอื่นใดให้คิดจากจำนวนค่าเช่าซื้อในงวดที่ผู้เช่าซื้อผิดนัด

8. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573 ไม่ได้กำหนดผลการบอกเลิกสัญญาโดยผู้เช่าซื้อไว้โดยเฉพาไว้ ซึ่งในกรณีนี้ผู้เขียนได้เสนอให้ผลของการเลิกสัญญามีผลให้สัญญาจะรับไปข้างหน้าและให้ผู้ให้เช่าซื้อที่มีสิทธิรับเงินค่าเช่าซื้อที่ผู้เช่าซื้อชำระมาแล้วทั้งหมด แต่ไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายต่างๆ ได้

9. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาฯ ข้อ 4 (5) ไม่ได้มีข้อกำหนดถึงกรณีที่มีการผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อเป็นจำนวนหลายงวดหลายครั้งสลับกันไปมาแต่ไม่ติดกัน ซึ่งในกรณีนี้ผู้เขียนเสนอให้มีบทบัญญัติที่ให้สิทธิผู้ให้เช่าซื้อที่จะสามารถเลิกสัญญาในกรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดสลับกันไปมาหลายงวดแต่ไม่ติดกัน โดยกำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อสามารถเลิกสัญญาได้หากผู้เช่าซื้อผิดนัดหลายงวดสลับกันไปมาไม่น้อยกว่าสามงวด

10. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาฯ ข้อ 3(10) ที่กำหนดในกรณีผู้ให้เช่าซื้อขายเครื่องใช้ไฟฟ้าได้ราคาน้อยกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อจะรับผิดชอบส่วนที่ขาดนั้นเฉพาะกรณีที่การขายโดยวิธีการประมูลหรือการขายทอดตลาดที่เหมาะสมเท่านั้น เป็นบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับหลักคุ้มครองผู้บริโภค เนื่องจากการรับรองสิทธิให้ผู้ให้เช่าซื้อสามารถเรียกให้ผู้เช่าซื้อชำระเงินตามมูลหนี้ส่วนที่ขาดตามสัญญาได้โดยการบังคับให้กำหนดข้อสัญญาในลักษณะเช่นว่านี้ไว้ในสัญญา ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระและเป็นบทบัญญัติที่เป็นไปในทางลงโทษผู้บริโภค ซึ่งในกรณีนี้ผู้เขียนเสนอบทบัญญัติที่เป็นการห้ามมิให้ผู้ให้เช่าซื้อใช้ข้อสัญญาที่เป็นการบังคับให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบในค่าเสื่อมราคาหรือค่าขาดราคา ในกรณีที่ผู้ให้เช่าซื้อนำเครื่องใช้ไฟฟ้าไปขายแล้วได้ราคาน้อยกว่าราคาที่ควรจะได้รับตามสัญญาเช่าซื้อ

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาฯ ไม่ได้กำหนดผลในกรณีที่เครื่องใช้ไฟฟ้าที่เช่าซื้อสูญหายหรือถูกทำลายไปทั้งหมดโดยเหตุสุดวิสัยหรือเหตุใด ๆ โดยมีใช้ความผิดของผู้เช่าซื้อ ซึ่งในกรณีนี้ผู้เขียนเสนอบทบัญญัติที่เป็นข้อห้ามมิให้ใช้ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบชำระค่าเช่า

ซื้อให้ครบถ้วนตามสัญญาในกรณีเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เช่าซื้อสูญหาย ถูกทำลาย ถูกยัด ถูกอายัด หรือ ถูกริบ โดยมีใช่เป็นความผิดของผู้เช่าซื้อ เว้นแต่ค่าเสียหายหรือเบี้ยปรับหรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการ ทวงถามการติดตามเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เช่าซื้อ ค่าทนายความ หรือค่าอื่นใด เพียงเท่าที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ จ่ายไปจริงตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร